

Sørgmodig musikk på tålegrensen

ANMELDELSE: På sin andre innspilling av Schuberts siste sonater legger Krystian Zimerman et slør av avklart ro over de langsomme satsene.

Arnfinn Bø-Rygg

Schubert: Klaversonater D 959 og 960.
Krystian Zimerman.
Deutsche Grammophon.

I et intervju i anledning nyinnspillingen av Schubert A- og B-dur-sonate sier den polske mesterpianisten at siden han nærmet seg de 60, følte han en uimotståelig trang til å ta frem Schuberts siste sonater igjen. Mange er de som har gitt seg i kast med disse sonatene og gjort strålende innspillinger som ikke kan sammenlignes med hensyn til hvem som er «best», men bare kan karakteriseres. Jeg nevner i fleng: Artur Schnabel i 1940; Richter og Kempff på 60-tallet; Claudio Arrau på 70-tallet; Brendel og Pollini på 80-tallet; Schiff og Uchida på 90-tallet og så Andsnes og Paul Lewis på denne siden av år 2000. Mens det er noe rystende og foruroligende i Richters spill, er det hos Pollini noe apollinsk avklart. Og det er noe svevende, tilhyllet i Uchidas klangkunst. Andsnes bretter ut et episk landskap som får en til å tenke på vandreren Schubert. Hos Schiff er det et utall av nyanser, mens Arrau lodder de mørke dybdene i de langsomme satsene med et like sterkt uttrykk som det dypsindige hos Brendel. Hos gode, gamle Kempff, er det en fargerikdom i modulasjonene, som er uovertruffen.

Zimerman er kjent som en klangkunstner av rang. Slik er det også her hos Schubert. Han spiller på et moderne konsertflygel, men har selv utformet klaviaturet. Overtonespekteret endres her, i retning av de flygler Schubert kjente. Og aldri virker anslaget for kraftig, men lett i forskjellige sjatteringer. De langsomme satsene i de to sonatene, som Schubert skrev samme år som han døde (31 år gammel), klinger så vakkert at man er fristet til å si med Goethe: «Bliv dog, du er så skjønn». Eller med henblikk på Schuberts tidlige død sitere dikteren Grillparzers gravskrift til Schubert: «Musikken begravet her en rik eiendom, men enda skjønnere forhåpninger.» Og den som har sett Fritz Lehnrs film om Schubert (som NRK sendte i påsken 1988!) kan nok ikke glemme scenen der Josefa synger temaet fra den langsomme satsen i A-dur-sonaten.

Voldsomme drønn og dragende sug

ANMELDELSE: Det er all grunn til å se fram til Jan Erik Mikalsen fiolinkonsert i Konserthuset 19. oktober.

Arnfinn Bø-Rygg

Jan Erik Mikalsen: Saan; Songr for Orchestra; Parts II for Orchestra. Oslo-filharmonien, dir. Han-Na Chang og Daila Stasevska; samtidsensemblet POING; Kringkastingsorkesteret, dir.: Miguel Harth-Bedoya. Aurora.

Første gang jeg la merke til Jan Erik Mikalsen var en cd i 2006, Lights Out, der han var representert sammen med andre norske komponister. Mikalsen hører til de norske komponister som får flest bestillinger fra orkestre og musikere. På konserten i Konserthuset torsdag 19. ds. får vi en urfremføring av hans Fiolinkonsert. Det er et bestillingsverk fra SSOs Ingerine Dahl og vi har all grunn til å se frem til denne urfremførelsen.

Mikalsen har studert med de betydelige danske komponistene Hans Abrahamsen og Bernt Sørensen, begge kjent for fantasifull og dyktig orkestrering. «De formidlet tanken om orkesteret som noe levende, nærmest som en bevegelig organisme», sier Mikalsen selv om sine lærere.

Og det kan vi høre i første verket her, Saan fra 2016, som betyr fjell på koreansk. Fjellet er her ikke noe fast, men i bevegelse. Det kommer liksom mot oss med velldige drønn. Jeg assosierte her uvilkårlig enkelte verk av Xenakis, selv om disse er komponert etter helt andre (stokastiske) prinsipper. Det er liksom musikk gjort til natur. Vi hører her flere koreanske instrumenter sammen med slagverk. Samtidsensemblet POING, bestående av akkordeon, kontrabass og saxofon, er stilt i forgrunnen og denne uvanlige besetningen får frem mange lyd kvaliteter som vi av og til assosierer med folkemusikk.

Songr er gammelnorsk for sang, skrevet til 200-årsjubileet for Norges grunnlov. Den har fått den høythengende internasjonale Rostrum-prisen. Her er det likeledes mye orkesterdrønn, organiske orkestermasser som kommer mot oss, men også finstilte klangspeil. I siste satsen her (spor 6) skinner hardingfela gjennom.

Middelalder og norsk samtid

ANMELDELSE: Currentes er her fullt på høyde med andre mer berømte ensembler.

Arnfinn Bø-Rygg

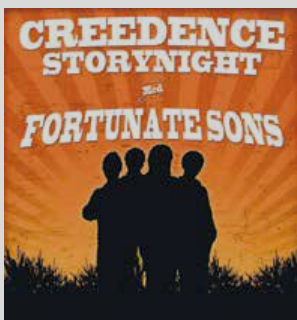

Altera Luce. Sanger og stykker av Landini, Machaut, Dufay, Buene. Currentes, ledet av Jostein Gundersen. LAWO.

Ensemblet Currentes ble dannet i 2006 av Jostein Gundersen. De definerer sin virksomhet som «historisk informert framføring», antagelig for å unngå betegnelsene «historisk oppførelsespraksis» og «autentisk spill». Iallfall det siste er en misforståelse og en naivitet: Vi får aldri vite hvordan historisk musikk (musikk før ca. 1800) ble fremført. Det er heller ikke om å gjøre. Skulle f.eks. en nåtidig dirigent av Lullys musikk (fra 1600-tallet) bruke den tids taktstokk – en lang stokk som taktfast ble slått i gulvet? (Det hører til historien at Lully selv en gang traff foten, det satte seg vondt i den og han døde). Nei, Currentes og dets leder Jostein Gundersen er reflekterte, men også svært dyktige musikere. Det forsøgte tekstheftet, nærmest et essay, er både informativt og innsiktsfylt.

Det er korte verk vi her har å gjøre med, de fleste skrevet av Francesco Landini (ca. 1325/35–97), men også ett av Guillaume de Machaut (ca. 1300–1377) og ett av Guillaume Dufay. Tre sangsolister og fire typer instrumenter bærer frem sangene. Det er lett å høre at Currentes spesialiserer seg på polyfon musikk fra senmiddelalderen. De er her fullt på høyde med andre mer berømte ensembler.

Å sette inn seks miniatyrer av Eivind Buene er en liten genistrek. Buene har laget ultrakorte stykker for instrumenter som nennsomt kiler seg inn mellom middelalderstykkene. Dette gir ikke bare variasjon til middelalder-klngen, men lar fortidens musikk kaste lys over samtiden (Buene), snarere enn omvendt.

Se flere fordeler på aftenbladet.no/fordel

CREEDENCE STORYNIGHT

Med låter som "Have You Ever Seen The Rain", "Bad Moon Rising", "Down on The Corner", "Cottonfields", "Proud Mary" og mange flere, dominerte Creedence hitlistene over hele verden i sin storhetstid. Men til tross for det store antallet hits er Creedence fortsatt et mysterium for mange, og historien om bandet som en gang ble omtalt som "verdens største band med verdens verste platekontrakt" er ukjent for de fleste.

Sola Kulturhus, Hovedsalen 4. nov.kl. 19.00.

Med Aftenbladkortet kr 300. Ord. pris kr 380.

Kjøp billett: i.aftenbladet.no/fordel eller Sola Kulturhus, tlf. 51 65 34 60.

Aftenbladkortet gjelder for inntil fire personer i husstanden så sant ikke annet er opplyst. Mer informasjon finner du på aftenbladet.no/fordel. Hent ditt digitale Aftenbladkort ved å sende SMS med kodeordet Aftenbladkortet til 1905. NB: Vi tar forbehold om trykkfeil i annonsen.